

LA CAMPANA DE GRACIA

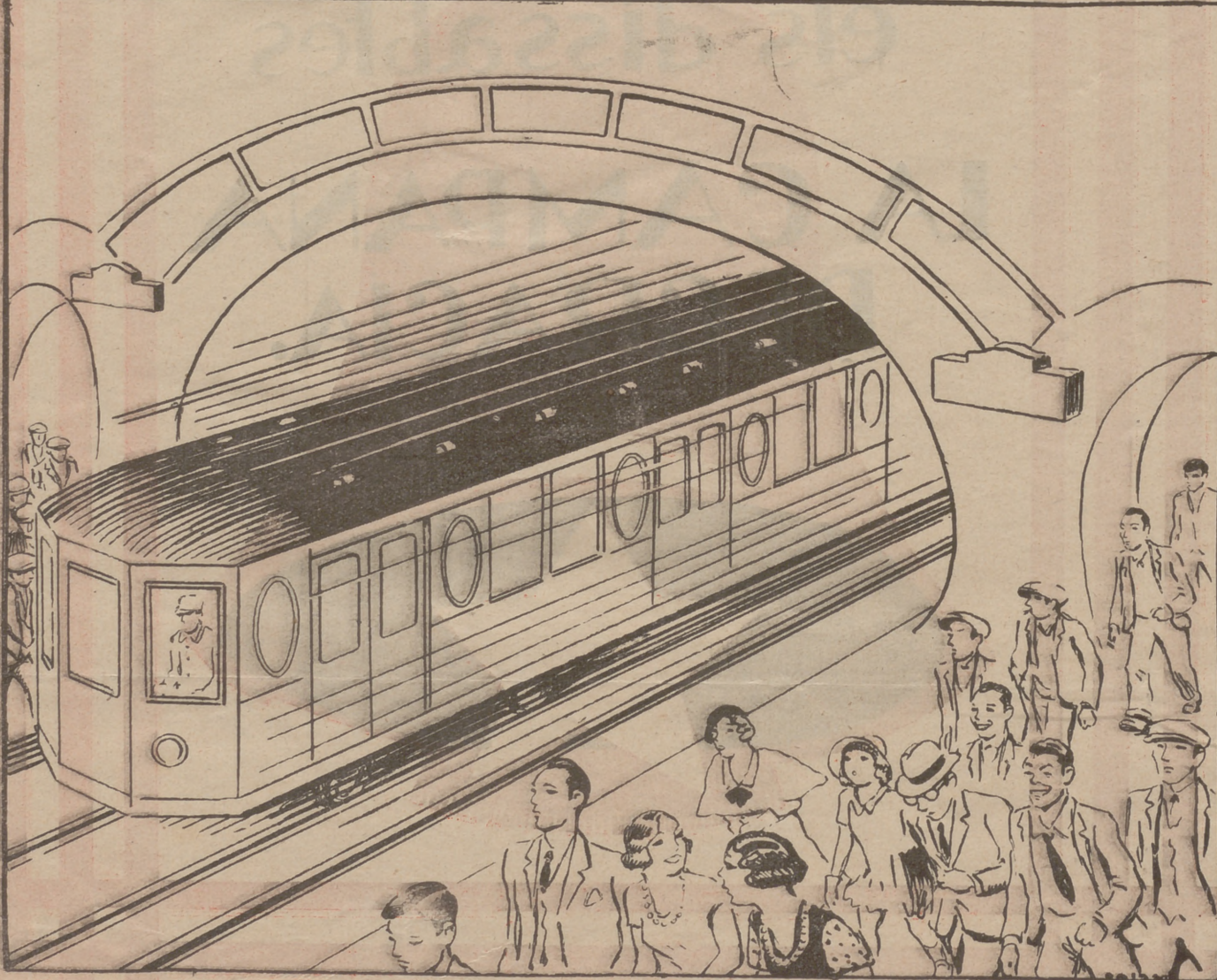

**Llegiu
els dissabtes
LA CAMPANA
DE GRACIA.**

LA CAMPANA DE GRACIA
desitja un feliç any nou a tots els seus lectors i amics.

EL METRO TRANSVERSAL

INAUGURAT EL DIA PRIMER DE JULIOL DE 1932

TARIFES ESPECIALS PER A TREBALLADORS

D'Hospitalet a Sant Martí en quinze minuts - Fixeu-vos bé en les populars tarifes del Metro Transversal

No hi ha com el Metro Transversal, per a rapidesa, economia i comoditat

LA CAMPANA DE GRACIA

PERIÒDIC NACIONALISTA D'ESQUERRA

EDITORIAL

LA TRAICIO DE LES DRETES

Amb la votació del pressupost de l'Estat Espanyol, la Lliga, representant les dretes catalanes en absència a les Corts d'altres elements més sorruts ha votat en contra.

En aquests pressupostos hi va la concessió de mitjans econòmics a la Generalitat, no ben estructurada i concreta, perquè manca l'acord de la Comissió Mixta de Traspàs de serveis i la Lliga Regionalista va votar pel seu refús. Aquesta concessió, tothom ho sap, va merèixer l'atac dels enemics de Catalunya; en Maura, l'Alba, Sánchez Román, Guerra del Río i l'imprescindible Royo Villanova van combatre'l a sang i a foc. El combateren, precisament, perquè possibilitava l'aplicació de l'Estatut, perquè concedia a Catalunya un avenç als mitjans que més tard li pertoquessin. Els regionalistes van coincidir amb el seu vot amb els dels nostres enemics. Com contraris aferrissats a la concessió van votar. Coincidiren plenament amb les idees i doctrines d'un Royo d'un Maura o Alba o Sánchez Román. Com ells són uns altres enemics de l'Es-

tatut de Catalunya.

Ho van fer-ho perquè ensems en l'articulat és negava el subsidi al clero. Tots els catòlics clericals s'han enfutismat contra l'acord que és perfecte amb la Constitució de la República i ells han actuat com a devots abans que actuar com a patriotes. Entre Catalunya i Roma han preferit Roma. Són a Catalunya uns estrangers i uns adversaris de les nostres reivindicacions. Més que la terra catalana, amb totes les seves reivindicacions i desigs de llibertat, han preferit el passí que pel Cel els ha promès el Pontífex.

Nosaltres no direm que tots els catòlics obressin com els senyors Abadal, Rahola, Estelric i Carrasco (un altre patriota que fa figa davant de Roma). De segur que en trobaríem alguns que la fe catalana superaria a la fe religiosa. No molts, per això. Gairebé tots preferirien les glòries celestials promeses, la tranquil·litat eterna que expendixen al Vaticà mitjançant quotes fixes i ben tarifades que no pas l'esplendor de Catalunya.

Tot catòlic català és sospitós d'anticatalanisme. Estem segurs que els trobarem sempre enfront de les nostres llibertats mentre no ens puguin posar als peus de la cleràcia, si, com en la cançó, un Bisbe no pot beneir-los amb la mà dreta i esquerra.

La deslleialtat és la seva norma. Deslleialtat a la pàtria catalana a tots els seus fervors, a totes les seves esperances. Per a la gran obra de la nostra reconstrucció ja sabem per endavant que no podem comptar amb el seu ajut; però, també tenim de comptar per endavant, amb la seva traïció. Són estrangers i enemics que entrebancaran en tota hora la tasca alliberadora; des d'on es trobin, dalt, baix o al mig, presta tindran la trabeta o la punyalada que ferirà Catalunya en la part més viva, en el seu lliure desenvolupament. Entre la possibilitat de finançar bé la Generalitat o el sou dels clergues i dels bisbes han preferit aquests. Són els Royo i els Fanjul que parlen català. Són els botiflers de tot temps i de tot lloc. Quin fàstic d'homes!..

1933

Entrem a un any nou, que serà transcendental per a Catalunya. No cal ésser gaire subtil ni posseir un sentit polític molt afinat per a comprendre que l'any que comença marcarà una fita memorable en els nostres destins de poble que camina sol. L'any pròxim, a tal data com la d'avui, ja haurà vist el funcionament complet de la nostra màquina governamental. L'Autonomia de Catalunya ha d'ésser implantada durant a-

quests dotze mesos amb una responsabilitat i una perícia que ens deixi satisfets a tots. No ens interessen els ingenus que és pensen que sota el signe de la República tot haurà d'eixir-nos vent en popa. Però, encara ens interessen menys els malintencionats que davant cada malvestat, petita o gran, donen la culpa al règim. No, Catalunya viurà una vida més normal, més justa i més humana. Però, seria pueril creure que en un any els catalans han de conquerir

una felicitat il·l·lòria. L'Estatut de Catalunya, aplicat pel nostre Govern, marcarà durant l'any que comença vies de normalitat estatal, per les quals cada dia més els catalans aprendran de viure com a homes conscients. Catalunya serà, ni més ni menys, allò que nosaltres voldrem que sigui. La nostra vida nacional, cada dia més responsable, trobarà tots els plantejaments i les solucions al Parlament de Catalunya. Que 1933 sigui un any de glòria!

Les dretes i el centre espanyol contra Catalunya

"L'Amic de l'Esquerra" comentarà la sessió de dimarts a la Cambra i no cal que insistim en els incidents que en la discussió de l'articulat de la llei de Presupostos determinà de nou la implantació de l'Estatut de Catalunya. Però si s'avé el tema a parlar de l'estat d'ànim d'un sector extensíssim de la política espanyola.

Els fets consumats no l'han rendit! De segur que és lògic que així sia; àdhuc m'atreviré a dir que és moral. Una conducta recta i àustera no ha d'abatre's quan els esdeveniments li són contraris; té de maldar un dia i un altre dia per a aconseguir el que li fou refusat, perquè el moment no li era propici.

Però la lògica dels nostres enemics no ha de fer nos perdre la nostra posició, si no enfortir-la i excitar-la. Catalunya compta amb el mateix nombre d'enemics si fa o no fa. Sense l'esperit justicier de la República la nostra autonomia no seria una realitat encara. Els amics francs, lleials, comprensius, alguns, àdhuc, sen-

timentals, de les nostres reivindicacions, sota la Monarquia haurien perdut el temps i no haurien convençut ni s'haurien imposat als seus partidaris pels quals la llibertat de Catalunya contradiu per complert les seves idees i el seu temperament; aquesta mateixa Cambra hauria votat en contra el nostre Estatut. Ha estat l'alè revolucionari de molts homes, capítosts intel·ligents, qui l'ha imposat a desgrat de tota oposició, instintiva o subconscient, dels seus partidaris.

El plet encara és viu; en la Comissió mixta de traspass de serveis els delegats catalans troben una resistència activa a la realització pràctica de l'Estatut. Polítics tècnics i tècnics purs estatals dificulten la implantació i regategen les concessions. En molts, ni tan solament podem trobar-hi mala voluntat, ni manca d'intel·ligència que es deixa superar i guiar per instints de dominació. La seva tossudèria s'explica perquè en trobar-se davant d'un fet nou, d'un camí no fresat, els esvera llençar-s'hi.

Cap interès tenen en llençar-s'hi. Cap llei d'amor els ha despertat la fe en el nostre pervindre; les nostres il·lusions són per a ells, una impertinència. I sobretot, poden ésser, al seu entendre, un perill. Trenquen per complert la seva formació mental i tècnica, desfan la placidesa, molts cops putrefacta perquè ha regolfat en reconcs apartats de tot idealisme, del bon buròcrata. Esvaloten de cop i volta tota la seva vida. En el cas millor es troben en la mateixa posició que el bon pare de família a qui el fill, ja gran, demana per primera volta la clau per a sortir de nits. Com ell, no veuen ni s'enterneixen davant d'una personalitat nova que irrompeix en la vida dels homes i pot portar-hi iniciatives i esclats de grandesa, sinó els perills i trenca-colls exagerats fins al màxim que aquella primera sortida, innocent sempre en la realitat, pot comportar. Ja veieu que no exagerem la nota, que col·loquem la posició dels nostres contraoponents molt lluny de la mentalitat sorruda d'un Rojo, d'un Maura o d'un Fanjul.

Tot el que passa palesa l'error dels homes de la Lliga en pretendre que la Monarquia podia concedir-nos les nostres llibertats. I pensar que confiaven en la paraula de Santiago Alba!.. En combatre el pacte de San Sebastià va declarar que tenia més solvència la paraula de l'Alba que la dels capdells republicans.

Sota la coacció de la Monarquia, com hem dit ja, les Corts espanyoles malgrat estiguessin formades pels mateixos homes, no haurien donat l'Estatut de Catalunya. Tot l'esforç i desori que posaren en les eleccions municipals del 17 d'abril del 1931 per a guanyar-les en profit del Borbó no hauria servit d'altra cosa que transformar Catalunya en un exèrcit mercenari. I com a mercenaris ens haurien tractat. La victòria l'hauria pagada el rei amb premis i honors als capítosts i dret al botí, a les hosts devotes, però Catalunya no hauria conquerit ni una sola llibertat perquè la dominació de Catalunya era, precisament, un dels llores de la victòria.

Molt han de maldar els homes directius de la República per a canviar la mentalitat espanyola. Convé per a la nostra defensa que no es perdi, ni s'ablaneixi l'esperit revolucionari dels capítosts.

En aquest aspecte és suïcida l'actitud de les dretes catalanistes. En mans de les dretes espanyoles la llibertat de Catalunya seria efada i no tindria realitat, ja els hem vist formant de nou contra nosaltres i els trobarem en la mateixa situació. L'èxit de Catalunya està en la permanència i estructuració de l'ementa revolucionària.

J. AIGUADER I MIÑO

Any nou, vida nova

Acadèmia de Catalunya

Ha entrat en funcions el Govern de Catalunya. I en ell, ha estat confirmat Ventura Gassol com a Conseller de Cultura. Rebi, per tant, les meves felicitacions més efusives, amb el desig sinceríssim d'encert en totes les activitats inherents a la seva Conselleria. No concegairé Ventura Gassol. Hem tingut algunes converses, ens hem escrit algunes cartes, ens hem dedicat alguns llibres. Res més. No tinc, doncs, els mitjans psicològics suficients per poder veure clara la seva manera d'ésser. No obstant, per la lectura dels seus llibres i discursos, i per les referències que m'han donat d'ell alguns amics que el coneixen a fons, em fa l'efecte que Ventura Gassol és, intel·lectualment, un popularista. Jo, en canvi, sóc un acadèmica. La qual cosa permet sospitar que entre Ventura Gassol i jo hi ha, possiblement, abismes intel·lectuals difícils de salvar. Sigui com sigui, ara és l'hora de parlar-li francament i de pregar-li que vulgui escoltar amb la màxima atenció les nostres paraules. Vaig enviar-li el meu "Primer llibre del sistema". No sé si ha tingut temps de llegir-lo. Si ho ha fet, ja sap què penso, respecte a l'organització oficial de la literatura catalana. Si no ho ha fet, aquest article servirà per desvetllar-li l'atenció.

Amic Ventura Gassol: La literatura catalana viu una època miserable. Trencat el llaç d'unió entre polítics i literats, exhaurides les possibilitats del floralisme i el noucentisme, plantats els fonaments de la meua Escola intel·lectualista contra les vaguetats i les desviacions de les tendències sensiblistes, els actuals escriptors catalans vivim, literalment, al mig del carrer. I ens cal, com el pa que mengem, la fundació de l'organisme que ens aplegui a tots i ens alliberi de seguir vivint i produint a la deriva. No tenim diaris ni revistes. Ens manquen editors i gairebé lectors. No trobem protecció econòmica de ningú. Hem de viure refugiats en reconcs burocràtics, indignes de nosaltres, i que pugnen amb la nostra llibertat intel·lectual. Sentim la necessitat d'un organisme estatal que ens ajunti i ens salvi, com a homes i com a autors. Cal combatre rígidament el popularisme. Cal protegir oficialment l'academisme. Són encara a temps d'evitar que la nostra obra heròica i estòica s'esfondri i es dispersi. Per aconseguir-ho, al meu entendre, res millor que la fundació d'una Acadèmia de Catalunya. Pels polítics, poden haver-hi càrrecs de govern més alts que el vostre. Pels escriptors, la màxima representació estatal de

Catalunya és la Conselleria de Cultura, en la qual acabeu d'ésser confirmat. A vós, doncs, amic Gassol, m'adreço cordialment, en nom de tots els literats intel·lectualistes, per demanar-vos que sigui creada, sense pèrdues de temps, l'Acadèmia de Catalunya, sota la protecció de la Generalitat.

Montesquieu, quan parlava de l'Acadèmia de França, i del seu fundador Ri-

cheliu, deia que aquella era el fragment més noble i més durable de la seva glòria, car en fundar-la havia obtingut la subordinació dels esperits més orgullosos del país, que són els intel·lectuals. Consagrar un santuari al pensament, equival a construir un refugi per a l'independència de l'esperit. I en obrir-lo al mèrit, sense cap distinció de neixença i de fortuna, fundant la nova institució dament el principi de l'igualtat, l'home de govern, amic Gassol, deixa la via lliure al talent. Fundar l'Acadèmia de Catalunya equivaldria a fomentar l'interès públic per mitjà d'una institució permanent, que li faci entendre el respecte al passat i la responsabilitat del futur. En reunir sota una mateixa cúpula els representants de les diverses formes de pensament, l'home de govern aplega tots els matisos intel·lectuals dins un mateix cos, per tal que s'hi controlin i s'hi arbitrin mútuament. Si avui, a Catalunya, existeix ja la Cambra dels nostres polítics, no hi ha cap motiu per a que no existeixi també la Cambra dels nostres literats. Fundar una Acadèmia equival a proposar al poble, mitjançant la raó, l'ordre, l'equilibri i la disciplina, un perfecte model clàssic de les lletres presents i futures. Crear l'Acadèmia de Catalunya, entre nosaltres, seria igual que posar murs i fites a la ciutat intel·lectual,

de la qual els escriptors en són ciutadans ja abans que existeixi.

L'any 1932 ha estat de misèria per la literatura catalana. L'edició barcelonina podriem dir que ha estat pràcticament nulla. La crítica periòdística ha estat més estúpida, més indocumentada i més pedant que mai. El to intel·lectualista ha estat defensat només per uns quants escriptors heròics, que encara aguantem el pavelló, però que en el fons de nosaltres sentim un fàstic indomitable pel confusionisme, la terbolesa i el popularisme ambient. Per un Josep Maria López-Picó, per un Carles Riba, per un Manuel de Montoliu, homes solvents, literats responsables, quanta i quanta terregada infecta, que en lloc d'ajudar desordba! No parlem ja de la concessió dels premis literaris. Si han de seguir el camí obert aquest any, pot-ser seria millor suprimir-los...

No perdeu més el temps, Ventura Gassol. Poseu totes les vostres energies en la fundació de l'Acadèmia de Catalunya. No hi ha cap més solució normal. Si jo estés només vint-i-quatre hores al vostre lloc, us asseguro que deixaria resolt aquest problema per sempre més. Hi ha molts camins per aconseguir-ho, però tots van a parar a la fundació de l'Acadèmia de Catalunya. Fundeu Instituts, per exemple. L'Institut de Literatura, de Música, de Pintura, d'Escultura, de Ciències, de Teatre, de Cinema, de Dança, etc. Tots ell's aplegats dins un gran edifici, podrien constituir l'Acadèmia de Catalunya. No ens interessen els espectacles ni les fires de vanitats. Ens interessa el noble to acadèmic, aquest to que relliga i preserva, alliberador de la corrupció popularista. I cal tenir ben bé en compte que aquest problema literari l'han de resoldre els literats, i no pas els polítics, que no ens entendrien. S'ha de salvar l'alta literatura vertebrant-la amb normes acadèmiques. I s'ha de resoldre d'un cop per sempre, també, la penúria econòmica dels aïnsegats escriptors catalans. Si un parlamentari català perceb una dieta de mil pessetes mensuals, quins motius són obstacle per a que no la pugui rebre un acadèmic català?

Penseu-hi, Ventura Gassol. I actueu enèrgicament i ràpidament. Hi va la vida de l'intel·lectualisme de Catalunya. Jo he nascut escrivint, i moriré escrivint, passi el que passi. Però no tots els literats catalans actuals tenen la meua tenacitat. Si vós resoleu aquest problema d'un cop per sempre, guanyareu, per Catalunya, un triomf immens!

A. ESCLASANS

Els enemics de sempre

Estavem segurs que Catalunya no els oblidava. Les eleccions al nostre Parlament van demostrar, en efecte, que els catalans no havien perdut la memòria. La derrota dels lerrouxistes—no els vull dir radicals, perquè no hi ha res menys radical que aquesta gent capaç dels més ignominiosos contubernis—fou total, absoluta. Tocant als altres matisos polítics desafectes a Catalunya, els catalans els van oposar un No! rotund, aquest No! triomfal que va fer impossible l'entrada al seu parlament a tot home, a tot partit que no respirés catalanitat a ple pulmó.

No, Catalunya no perd la memòria de qui són els seus enemics. Es de creure que no la perdrà mai. I si la perdés un dia, i què de vegades els pobles sofreixen d'amnèsies passatgeres, sempre funestes, ells, els seus enemics, amb la seva persistent rancúnia, tornarien la memòria al nostre poble, un moment oblidats o disret.

Votat l'Estatut, que tot espanyol haurà d'acatar respectuosament com una llei constitucional que és, obert el nostre Parlament, en marxa l'autonomia catalana, semblava que la passió contra Catalunya havia de quedar apaigada, o millor encara dissolta, i que cada vegada que una qüestió catalana ocupés l'atenció del Parlament espanyol només haviem de sentir allí veus de comprensió i de serenitat, ja que, de certes boques no podem esperar que en surtin mai accents de germanor.

Si algú s'havia fet aquestes il·lusions, és hora de fer-li observar que anava ben errat. És cert que es tracta d'una minoria repatània, arrugada i trista. És cert que per ara la gran majoria del Parlament

espanyol està al nostre costat, almenys a l'hora de les votacions. Però no és menys cert que uns quants homes que es diuen a sí mateixos intel·lectuals, tècnics, polítics nous, es posen avui com ahir, en contra de Catalunya, en posició de barrera, de destorb per tal d'entrabancar la marxa ascendent de la nostra autonomia.

Les noves escenes vergonyoses es van produir dimarts, 27, a la sessió de la tarda principalment. Hem dit vergonyoses i em de dir també grotesques, lamentables, per bé que el final fou excellent i gloriós per a nosaltres. Es tractava del traspàs de serveis a la Generalitat i dels impostos a cedir a Catalunya. Es va veure de seguida, es veia venir, ja feia dies, la preparació d'una confabulació Lerroux-Maura-Sánchez Román-Alba-Royo Vilanova-agraris-massa encefàlica-conservadors—tot el que hi ha de podrit, tronat, pedant, reaccionari a la primera de la República—per a crear dificultats a la marxa de l'autonomia catalana. Havien estat vençuts amb l'provació de l'Estatut, derrotada la seva política negativa, i ara es volien prendre la revenja en la discussió de la part econòmica, a l'hora dels pressupostos. Sense diners, Catalunya no faria res, una autonomia pobre, mal finançada, seria una autonomia morta. Aquesta era la seva angèlica intenció.

Va rompre el foc Guerra del Río, amb aquell aire de baranda que no s'ha sabut treure del damunt, aquell aire provocatiu de pinxo de quan feia de *joven bárbaro* a Barcelona. Però el seu aire no el fa gens temible, les seves intervencions no

tenen mai eficàcia ni lluïment, sempre serà un *partiquin* de la política espanyola.

Com la majoria de vegades que el partit lerrouxista s'encara amb una qüestió greu, les paraules de Guerra del Río van confirmar l'impressió que avui ja té tothom, això és que el partit lerrouxista va suïcidant-se lentament, que ell mateix fa tots els possibles per a enforsar-se. Respecte a Catalunya, si la posició d'aquest partit ja era la d'un agonitzant, després de la sessió del dimarts passat, podem dir que l'agonitzant ja ha mort. A les pròximes eleccions municipals li farem uns funerals solemnes, després d'haver-lo enterrat ben profundament per a evitar desagradables emanacions.

Després parla l'Alba, amb aquella ràbia que li encén les galtes, els ulls i el clatell sempre que es posa a la boca l'autonomia catalana. Es una rancúnia que no pot dissimular, que li surt pels ulls, com unes flames, que el posa en una tensió, en un estat congestiu que sembla que vagi a reventar. Un dia el plegarem al peu del seu escó, com fulminat per un llamp, el llamp del seu rencor a Catalunya i serem els catalans els qui l'haurèm de plegar, perquè només quan ataca a Catalunya i quan s'adreça als diputats catalans la seva tensió arriba al grau màxim, aquell grau d'incontinència que el farà petar.

Després fou Sánchez Román, pàlid, groc, apagat, luctuós, mellifluc i tot, de mostrant que la ràbia, en els biliòsos, els lleva el color del rostre així com en els sanguinis — Alba i Maura — els hi encén encara més.

I després Maura, que sempre és un espectacle de veure'l parlar, violent de gest, de paraula i d'esguard, Maura que a la tercera frase ja es descomposa, pan-teja, s'estira, s'encongeix, amb una rapidesa de moviments elegants, nerviosos, de tigre de gran *menagerie* ben peixada. Maura és un temperament, és un home. Psicològicament i estèticament, us interessa. És un enemic al qual no podeu odiar. No us hi farieu a cops com amb l'Alba, Sánchez Román i Guerra del Río, ni li ventariu una cossa al cul com al pallaso Royo Vilanova, sinó que voldrien lluitar-hi en un bell pugilat i després d'haver-lo vençut — perquè sempre perd — allargar-li noblement la mà.

I finalment també ell! Ell! El pallaso! Royo! Però, ahir, va estar molt gris. Apenes va fer riure. L'espectacle anterior havia estat massa interessant i ell no pogué destacar.

Com obeïnt a una consigna, i la consigna, sens dubte hi era, tots van començar en to menor — llevat de Maura que mai no sap aguantar aquest to — tots van prendre, d'antuvi, una aparença de serenitat, de discussió tècnica, mesurada, com qui tracta un afer d'interès general, no polític, un afer econòmic, amb miras al bé de tothom, de tota Espanya, inclòs de Catalunya. Tots preïen un to de savis, d'homes de lleis, de gent entesa en xifres, devots de la veritat, servidors de tota la nació.

Però aquest to fals no durà gaire. La passió era a dins, a punt de saltar. La

—Què me'n dieu de l'incendi de «El Siglo»?

—Que això en temps de la monarquia no passava!

Sempre oportuns

“...i el senyor Ventosa i Calvell, proposà la formació d'una Comissió que revisés els acords del Govern provisional de la Generalitat de Catalunya”.

Els homes de la Lliga sempre han estat tèrbols desagradables, reaccionaris. Però, mai no havien estat tan tèrbols ni tan reaccionaris com en la proposició que comentem. Si la Lliga hagués proposat als monàrquics, tirar terra al damunt dels més terbolesos afers, apoiar aquest bisbe que el diable o la dictadura ens ha llegat o bé empresonar els obrers, creuríem que obraven amb la mà al cor i silenciariem — hom no pot atacar la sinceritat — el procedir d'aquests senyors Esteves que tan aviat combaten la República com diuen — només diuen — que ells apoiem totes les formes de Govern.

Però davant d'aquest cas de barra — no trobem cap altra expressió més justa — no ens toca altre remei que alçar el crit al cel; i en alçar-lo no invoquem cap ritus ni cap imatge; invoquem el sentit comú, la decència, la dignitat.

Els homes de la monarquia; de la dictadura; els homes que es vengueren la Solidaritat Catalana; els que apuntalaren els Borbons, els que vexaren el poble mofant-se de llur sentiment polític, no tenen, no poden tenir cap dret, a demanar revisions.

El dia que pactaren amb la monarquia perderen llur condició de ciutadans i els homes, quan es venen la dignitat, no els toca altre remei que morir-se de vergonya.

Però els de la Lliga no saben altra cantarella que la de la taula de multiplicar, no tenen altre línia de conducta que la del fariseu. Els reaccionaris de la Lliga demanen bugada, però no la demanen de l'any 23 ençà; han perdut la memòria. La demanen ara, ara que el poble s'ha donat la seva forma de govern ara que ja no tenen un Martínez Anido que els faci de tapabruts.

Quan el poble els ha apartat amb un gest inconfusible, és quan es revolquen i llencen el verí de l'odi i l'intriga; metzina que voldrien injectar al poble per tornar a governar, per tornar l'abjecte alfons 13 — així, en minúscula, i com els tranvies — i per parlar d'ordre i de religió mentre els obrers són assassinats amb Star o de mica en mica.

Revisió!... Revisió!... Revisió de què?... Què pagaria la Lliga per assempar-se — ni ganes! — a l'Esquerra Republicana de Catalunya.

V. FORCADA OBIOLS

—Es escandalós! Un obrer comprant un pollastre!..

—El que és escandalós és que un burgès visqui del treball dels altres...

ràbia, la gelosia, la incomprensió, no trigaren a sortir.

La serenitat, el coneixement de la cosa, la tècnica, en una paraula, va parlar mesuradament per boca d'en Pere Coromines i d'en Jaume Carner.

La Cambra els escoltava amb calma amb interès, amb una atenció sostinguda i creixent. I aleshores, ocorregué una cosa singular, una cosa que podia ésser dramàtica i que esdevingué grotesca. Davant les explicacions mesurades, fetes de raons i de coneixements concrets, de Coromines i de Carner, davant l'acquiescència muda de la Cambra, tota la colla enemiga de Catalunya es va encendre fins a cremar i va parlar al descobert, va dir que Catalunya anava a prosperar en detriment de les altres regions espanyoles i a propòsit d'això va llençar un crit d'alarma. (Que va fer riure a uns i va indignar a d'altres). Sánchez Román va arribar fins a l'udol, a l'udol de la passió, un home com ell! Tota la seva continència s'esfondrà i va sortir la rancúnia freda, esblaimada, groga, més perillosa que la del sanguini Alba. Va dir que allò que el Govern concedia a Catalunya era anticonstitucional i la forma de concedir-ho era indecorosa. Va fer un crit agut i sec, d'advocat que perd un plet. No pas d'home que es plany o escolta, sino de gat que esgarraparia perquè li prenen un cap de peix.

Maura va dir que ya lo *pagariamos* Ja ho pagariem els catalans i els homes que ara governen. Devia pensar en quan ell seria Poder. I després de dir que ell no demanaria el Poder a ningú, ni al President de la República, ni a la Cambra, a ningú més que al poble, es va asseure. “Que esperi assegut”, li cridà un dipu-

tat català. I Royo no tenia esma sinó per somriure, aquell somris que fa d'inconscient, una mica ximple, quan es veu vençut.

Amb tot això contrastava la serenitat d'en Carner. Dret, davant del banc blau, fent cedir la portella del pupitre amb la seva empenta, ruda, ferm, tossut i cantellut com un bon pagès del Vendrell, anava llegint i rellegint fins a tres vegades un article de l'Estatut que marginava de raonaments, explicacions, il·lustracions concretes i tècniques. I Maura s'impacientava, frenètic, borbollejant per dins, gesticulant, vermell, d'un vermell fosc de forta sang irritada, mentre l'altre, el del Vendrell, les hi anava clavant, dos i dos fan quatre, i no es movia dels seus punts concrets, com un home de pedra picada que tingué el do de raonar i d'argumentar. Però, l'home de pedra picada també es va escalfar de noble passió i va dir al senyor Maura, al mallorquí-madrileny, grans i fortes paraules de catalanès i d'espanyol de l'Espanya nova de la República.

L'escena era còmica i fins i tot grotesca del cantó de Maura i *tutti quanti*, però l'actitud ruda i noble d'en Carner provocava l'aplaudiment calorós de la Cambra.

I la cessió dels impostos a Catalunya es va aprovar per una gran majoria i la colla enemiga de l'autonomia catalana es va quedar amb un pam de nas.

Eren els mateixos de sempre. Catalunya els coneix prou bé i no els oblidarà i els reconeixerà encara que es disfressin, el dia de demà, de republicans i d'autonomistes, com sol passar en vigílies d'eleccions, que són dies de disfresses.

L'amic de l'ESQUERRA

Subscriu-vos a

Ràdio Barcelona

Casp, 12 • BARCELONA

Justícia?

Tothom sap que uns quants regidors de l'Ajuntament de Barcelona hagueren d'ésser expulsats del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya a causa de llur gestió immoral. En fer aquest acte el nostre Partit reivindicava plenament l'honor de depurar els propis rengles, i això, democràticament, en honor dels ciutadans que li havien refrendat la confiança amb llurs vots. No comptavam, però, amb la gent de fora el Partit. I ara resulta que la justícia del senyor Oriol Anguera de Sojo y Cia., acaba de dictar uns processaments, no pas contra els immorals regidors expulsats, sino contra els honorables ciutadans que tingueren la gallardia de declarar incompatibles amb el Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya els regidors que traficaven amb els interessos de la Ciutat.

Hi ha hagut un jutge a Barcelona que s'ha atrevit a processar, pel suposat delictes d'injúries, els membres de la Comarcal de l'Esquerra, els nostres amics Joan Tauler, diputat al Parlament de Catalunya, Josep Escofet, tinent d'alcalde, president de la Comissió Municipal de Proveïments, Artemi Aiguader, Josep Alcrudo, Miguel Badía, Carles Durán i Pere Pascual. I no ha processat també els nostres amics Josep Dençàs i Josep Riera i Puntí, també membres de la Comarcal, perquè la immunitat parlamentària de la República els empara.

Esquerra Republicana

Era reservat a l'Esquerra l'honor d'ésser l'únic partit de govern que s'ha atrevit a purificar les pròpies fileres quan algú dels seus homes ha delinquit. Quan aquests no s'han cenyit a les normes de moral exigides en els ciutadans que ocupen càrrecs públics, se'ls ha separat, simplement. Tot ciutadà honorat es posarà al costat nostre i ens donarà la raó. Tothom, menys un representant de la Justícia, però, de la Justícia no republicana. Feia molt de temps que sospitavem que la sang congestionada del senyor Filiberto Arrontes, magistrat, jutge de Primera Instància del Jutjat número 6, acabaria fent una barabassada, com així ha estat finalment, processant i exigint una fiança de 30.000 pessetes a cada un dels nostres honorabilíssims companys de la Comarcal, en la causa que se'ls seguia per injúries presentades per l'ex-regidor senyor Costa i dirigida pel seu advocat, el cèlebre Joaniquet, del qual parlarem un altre dia.

Cal que tothom sàpiga i entengui que el senyor Filiberto Arrontes caigué a Barcelona per nomenament i favoritisme del senyor Galo Ponte, ministre de la Dictadura, de tan trista memòria, i que s'ha distingit sempre pel seu odi terrible a Catalunya. Moltes vegades l'hem sentit despotricar contra la nostra llen-

gua nacional, car té l'acostum de repetir molt sovint allò de "hable usted en cristiano" que els frares de Montserrat, procedents de Valladolid, van inventar fa segles. El senyor Filiberto Arrontes vol marxar de Catalunya per no tenir més tractes "con esa gentuza", i no vol ni desitja parlar ni sentir parlar "el maldito dialecto catalán", segons diu per tot arreu. Sabem que té demanat, fa temps, el seu trasllat a Valladolid o Zaragoza, però, ara com ara, no li és possible d'aconseguir-ho, per manca de mèrits o d'influència. Per això, per fer mèrits, ara ha comès una ximpleria patriòtera i anti-catalana, per tal de veure si finalment és decideixen a treure'l de Catalunya i traslladar-lo on ell desitja. Ens adrecem al President de l'Audiència i li fem conèixer aquesta burda maniobra d'un enemic de Catalunya.

Justícia? Pobra República, si la seva justícia fós aquesta! El màxim error de la Revolució ha estat el conservar en llurs llocs tots els vells lacais de la difunta monarquia. Catalunya està encara plena de senyors Filibertos Arrontes, menja catalans de tota la vida, que voldrien fugir d'entre nosaltres, però, que no volen fer-ho si no és obtenint un ascens, matant així dos pardals amb un sol tret. La condemna dels nostres estimats companys obeeix a un acte flagrant d'anticatalanisme, que el senyor Oriol Anguera de Sojo no deu tolerar, i que ha d'ésser castigat com es mereix. Denunciem el jutge Filiberto Arrontes a tots els catalans, i sobretot als homes d'Esquerra, que estan en absolut al nostre costat, i que es fan totalment solidaris del gest justicier dels companys de la Comarcal.

L'Esquerra, partit honest, dins la República, règim d'honradesa, no tolerarà mai contubernis de cap mena. Caigui qui caigui, posarà sempre a la llum del sol els que atemptin contra la Justícia republicana, tant si són regidors com si són jutges. En assemblea del Partit, que durà quatorze hores, fón dictat el fall després d'escoltar els acusats, i els membres de la Comarcal d'Esquerra el feren públic en una nota.

Protestem, enèrgicament, de que Oriol Anguera de Sojo, president de l'Audiència, hagi pogut permetre que la Justícia emparés els regidors de Barcelona expulsats per motius d'ordre moral i acabés processant els exemplars ciutadans que obraven lleialment en proclamar davant la ciutat de Barcelona que els homes expulsats no eren dignes de representar-la.

Passem una època tèrbola, en que tota justícia és conculcada. Mentre la ciutat està invadida pels terroristes, sense que la policia pugui o vulgui ésser capaç de posar ordre, estava destinat a nosaltres veure que un Filiberto Arrontes protegeix els delinqüents i condemna

—Nosaltres rai, que tenim les joies a la casa d'«empenyos»!

ona de Catalunya

els ciutadans honorables. La fòbia anticatalana no sab on girar-se abans d'abandonar definitivament la presa i batre's en retirada per sempre. No ens és possible creure en aquesta mena de Justícia que, en judicar, oblida fins les normes més elementals del sentit justicier.

Demaneu que siguin expulsats definitivament de Catalunya els funcionaris del temps de la monarquia, que ara s'aprofiten de tots els mitjans per atacar la República. L'acte que comentem ens obliga a acompanyar els nostres amics condemnats, posant-nos a llur costat, com a ciutadans honrats que són i que són. Podrem veure com la Justícia és rectificadora ella mateixa i s'esborra el ridícul en què ara ha caigut? El senyor Anguera de Sojo té la paraula!

La caseta i l'hortet

Francesc Macià que és acabat terratinent però ensems home comprensiu i generós, per al qual els béns de fortuna no han estat obstacle perquè abraçés la causa dels humils; en els actes en que prengué part darrerament, arreu de Catalunya, ha promès repetides vegades que si el partit que acabdilla assumia el Govern de la Generalitat, aquest adoptaria determinades mesures en pro de la classe obrera.

Aquestes promeses impregnades d'esperit cristià, sembla que no produïren gaire bon efecte en la pietosa burgesia catalana.

No atrevint-se a confessar que els escama tot projecte governamental que tendeixi a afavorir els obrers — puix que temen que la seva butxaca se'n ressenti — aquesta caritativa gent ha pretès persuadir els obrers de què tot el que Macià promet en aquest sentit, són fantasies irrealitzables que la serveixen de reciam per caçar els vots dels incautes.

Sobretot els capellans i escanya-pobres, amics de la Lliga, que en complicitat llancen al carrer aquell paperot que s'anomena "D. I. C.", han maldat per a donar a aquest assumpte un caire grotesc, mofant-se mantes vegades de "la caseta i l'hortet que Macià donarà a cada obrer".

Per comprendre la mala fe amb que procedeix aquesta gent, cal examinar el que sobre aquest particular s'ha fet en les principals democràcies europees, especialment allí on els socialistes han col·laborat en el Govern. De seguida veuríem que dintre la sèrie de millores que a Catalunya es poden escometre en benefici del proletariat, té considerable importància la relativa a l'edificació de cases barates, o sia el projecte de Macià que tanta hilaritat fingida produí entre els cavernaris de casa.

Per donar una idea de la transcendència que pot tenir aquesta qüestió, farem una relació somera de l'admirable labor

que en aquest aspecte ha realitzat el famós Ajuntament socialista de Viena.

Quan els socialistes obtingueren majoria en el Municipi vienès, fa més de deu anys, existia una terrible crisi de vivendes en aquella capital i a més a més, la majoria de les cases existents eren tan velles, que resultaven poc menys que inhabitables. Disposats a resoldre aquest problema, mitjançant la construcció de nous immobles, els socialistes crearen un impost especial per a tots els que gaudien d'una vivenda luxosa — un impost que sols pagaren els rics — gràcies al qual es constituí un fons que ha permès construir un nombre tal de cases que avui pot albergar a més de 200.000 obrers que abans tenien de viure en golfes i corrallets.

Aquestes cases són higièniques i barates. Un pis amb dues habitacions i cuina, amb dret a jardí, biblioteca, cambres de bany, sala d'espectacles, safareig, etc., costa un vint xelins mensuals, aproximadament trenta pessetes. Aquest preu

comparat amb els lloguers que paguen els pisos corrents, resulta baratíssim.

Com a complement creiem oportú indicar també, que l'impost d'inquilinat a Viena es paga en proporció a l'import del lloguer, de manera que un lloguer de 500 xelins anuals en paga 25 cada any d'impost i un lloguer de 100.000 en deu abonar res menys que 52.770. Hi han 90 pentats vienesos que ells sols paguen tant d'impost d'inquilinat com 350.000 llogaters pobres.

Com és lògic, tot això que hem esmentat i que junt amb altres coses, desitgem i esperem veure establert a Catalunya, és molt desagradable per la gent de diner que, malgrat fer ostentació de sentiments cristians, no segueixen altre precepte que llur egoisme.

Nosaltres només els desitgem que mentre subsisteixi el règim capitalista, tinguin ocasió de pagar molts i molt crescuts impostos i com més aviat millor, perquè, encara que sia a contracor, contribueixin a proporcionar als obrers "la caseta i l'hortet" i altres coses a què, com a productors que són de la riquesa, tenen més dret que ningú.

EUGENI PONS

Si "La Lliga" governes

- Mira, el botxi de «La Lliga»...
- Sí, va a executar la Comissió de Cultura de l'Esquerra, per què ha obert els ulls a 27.000 criatures, que més hauria valgut per als seus interessos que fossin rucs tota la vida.

La crítica

- Quina barba tan llargal! D'on vens? Qué has fet?
- Pobre de mí! He llegit els dos volums de «*Vida privada*»!...

Fi d'Any

L'any que fineix avui no podem deixar de saludar-lo.

Com a catalans, i per tant com a patriotes podem dir que si bé l'any 1932 ha tingut per a tots nosaltres jornades de neguit, també hem vist compensades aquestes hores, més tard quan Catalunya s'ha constituït per la seva plena i llibèrrima voluntat en "regió autònoma".

Aquells ideals de la nostra infantesa i que sempre els veiem com un somni llunyà, aquelles sofrances, quan encara no fa molt temps patírem tots els catalans per l'anorreament d'aquells ideals i la desfullada de les nostres il·lusions (1923-1930), temps de la Dictadura que va forjar la nostra joventut conscient i enfortida per les embestides dels opressors, tot avui ho donem per ben passat. Que hi fa que haguem sofert, si després de tant poc temps Catalunya com a nova "au fènix", renaixent de les seves pròpies cendres, s'aixeca novament, no, alta, perquè no pot ésser-ho aquella terra que donà reis com l'Alt Rei Jaume I, el sobirà que conqueria terres pel sol fet d'alliberar-les i deixar-les lliures com el regne de Múrcia, sino serena i joiosa d'haver-se retrobat novament per a reincorporar-se a la vida i refer la seva existència i treballar per a convertir-se en un poble, petit si, però ben organitzat. Un poble on la felicitat pugui trobar-se en el benestar so-

cial que els catalans mereixen?

Fineix l'any 1932. Tots el recordarem aquest any. En la nostra ment sempre hi retindrem l'any que obre de bell nou les planes de l'Història de Catalunya.

Anys a venir, quan serem vells, quan l'any 1932 tingui un regust de velluria i de cosa passada i grogosa, tindrem més presents que ara els dies viscuts, i contarem als nostres nets les gestes de l'any que avui s'acaba, que tindran una mica de llegenda als nostres ulls i per les seves tendres vides serà un conte més de l'avial..

Per a la dona, poca cosa ha tingut l'any 1932. Unes quantes il·lusions que s'han esvaït. Els homes nous, que jo en diria els "homes vells del nou règim" en la seva por de la dona, han trobat el sistema d'allunyar-la; políticament, no els hi interessa. Senzillament, creuen que la consciència femenina és forjarà més, tant quan més l'abandonin a llur sort. I és una greu equivocació. Cal que els partits polítics creguin en la dona per la dona i s'esforcin en volguer-la a llur costat per tal d'educar-la cívica-

ment. Catalunya no ha portat cap dona al seu primer Parlament. Ens dol. No hauríem pogut fer aquest intent de balanç sense que aquesta condolença nostra no hi constés. El "seny" ponderat justa-

ment i sempre, de la dona catalana no devia manca-hi. No és per lo bonic que hi hauria fet (sempre, però una dona fa bonic) com per la tasca que hauria pogut realitzar en les comissions, i també pel proselitisme que el Partit polític que l'hagués portat, hauria pogut fer amb ella; evidentment, l'any 1932 no ha estat massa bo pel progrés feminista català.

Avui no acabariem de gust aquesta "Crònica", si no poguessim parlar un xic dels desheredats de la fortuna — valgui el tòpic — Fa tant de temps que visitarem l'"Asil del Parc" i el veurem amb aquelles condicions tant tràgiques, que ens sembla mentida que les nostres primeres autoritats que l'han visitat després de nosaltres, triguin tant a encarrilar les coses de forma que els nostres captaires tinguin, almenys, un sostre que els abrigui d'aquestes cruïlles d'hivern.

Els infants abandonats tenen dret a viure, a guarir-se del fret, a que la Societat cuidi d'ells.

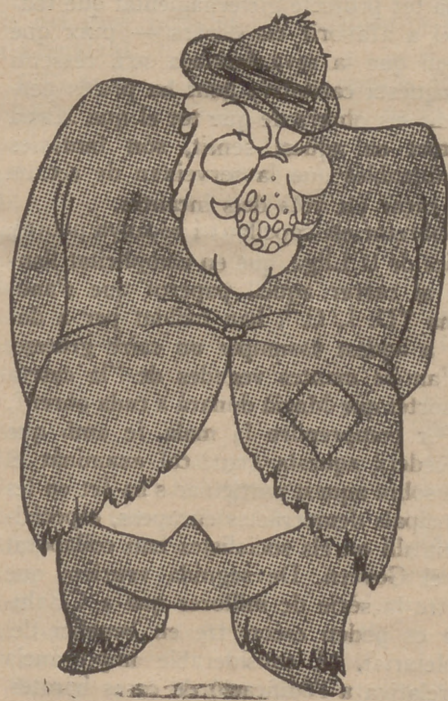
Fan tanta llàstima les seves carones vermelles, quan no morades de fret!

La "Protecció de l'Infància", perquè encara els qui la dirigeixen són gent de dretes, està en pugna amb la "beneficència municipal" i no vol atendre cap dels infants que aquesta li envia, i els infants, entre tant, per a no haver-hi un lloc adient, tenen de pidolar pels carrers i dormir fora els portals.

No poden les nostres autoritats posar-hi un remei?

Que l'any 1933 posi remei a aquesta malaurança!

MARIA TERESA GIBERT

A la manera de Carlos V

«Ayer fui señor de España,
anteayer del alma mía,
y hoy, no tengo ni una almena
que pueda decir que es mía.»

El cas Irurita

Totes les autoritats que foren anomenades per la funesta Dictadura, i algunes que ho foren per la post Dictadura que la majoria d'espanyols coneixen amb el nom de dictadura del general Berenguer, foren escombrades, destituïdes o postergades arran de la proclamació de la República el dia 14 d'Abril de 1931. En inaugurar-se el nou règim, els homes més discrets, d'entre els que havien manegejat en temps de la difunta monarquia, optaren per callar i fer-se oblidar, car no els tocava altre remei, davant l'amenaça constant d'un càstig exemplar exercit pels governants de la República damunt els lacais de la Monarquia.

Un home hi ha hagut que no ha tingut fins ara ni l'elegància de dimitir ni la discreció de callar. Aquest home, millor dit, aquest pobre home, ha estat el bisbe de Barcelona. Digne successor del bisbe Miralles, de lamentable menòria, home trafiquejador, servidor devot del Virrei de Catalunya general Barrera, instrument d'aquest contra els homes de catalanisme, sobretot dintre les institucions religioses, el bisbe Irurita ha fet bona i perdonable la figura i l'actuació del bisbe Miralles. Per la seva lamentable política anticatalanista, pels seus pecats monàrquics i per la seva decadència física, el bisbe Miralles es veié obligat a fugir lluny de Barcelona, i d'ell no s'ha parlat mai més, tal com si ja fos mort i enterrat.

El bisbe de Barcelona, Dr. Irurita, és la única autoritat visible dels temps de la segona Dictadura que ha gosat plantar cara descaradament a les lleis de la República. El bisbe Irurita està voltat de gent indesitjable, secretaris anticatalanistes i antirepublicans, que li fan veure el blanc negre i que s'aprofiten de la seva feblesa rectilínea per posar-lo en constant oposició amb el règim republicà. Recordem que quan l'honorable president de Catalunya, senyor Francesc Macià, proclamà la República Catalana, tots els patriotes honrats passaren a saludar-lo i adherir-se al nou règim que acabava de salvar la nostra pàtria. Totes les forces vives de Catalunya foren representades en l'acte d'adhesió. Totes, menys la religió catòlica, apostòlica, romana i borbònica. El bisbe de Barcelona, Doctor Irurita, es negà rodonament a acatar la proclamació de la República Catalana i a saludar el president de Catalunya senyor Francesc Macià. Davant del ridícul que la seva actitud representava, tota vegada que entre els patriotes catalans seguidors de Macià hi ha molts homes d'idees religioses, perfectament i lleialment cristianes i catòliques, calgué cercar una solució ràpida per tal que els creients de Catalunya, que són catòlics, però que també són republicans, i que sobretot no són monàrquics, deixessin de trobar-se representats en l'acte transcendent d'adhesió al nou règim. I l'Arquebisbe de Tarragona, Dr. Vidal i Barraquer, tingué d'encarregar-se, amb diplomàcia elegantíssima, de subsanar i rectificar l'atzagaiada lamentable

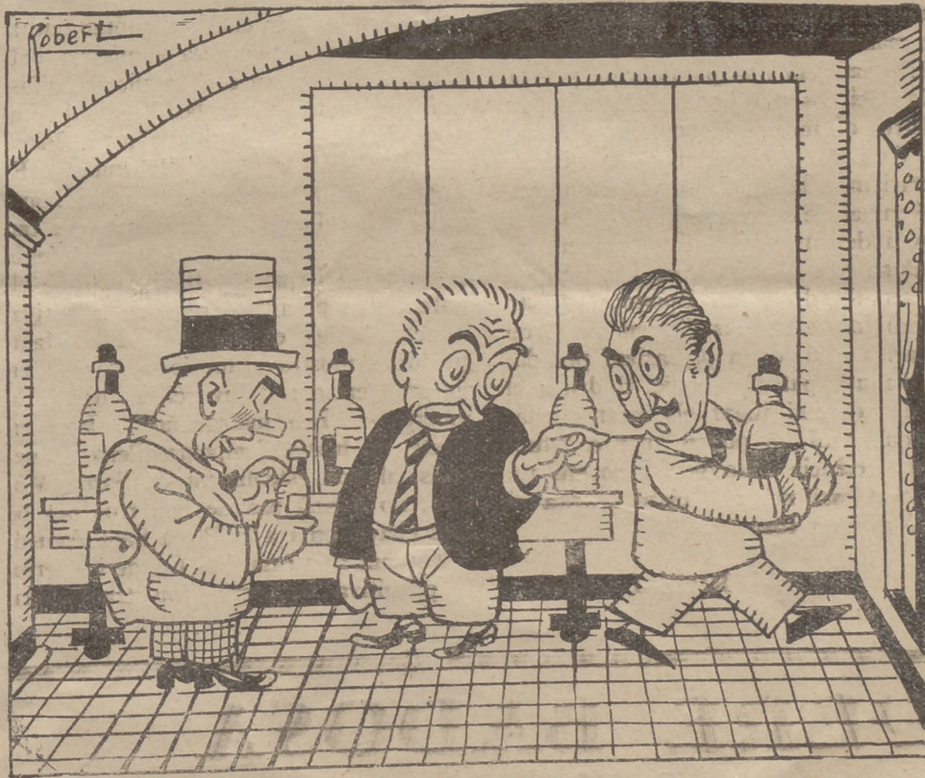
del bisbe de Barcelona Dr. Irurita. D'leshores ençà, el bisbe de Barcelona no ha deixat perdre ocasió de molestar les autoritats catalanes i republicanes i els catòlics adherits al nou règim.

Vingué a la nostra ciutat el president del Consell de Ministres de la República espanyola senyor Manuel Azaña, i el pobre Irurita cometé la criaturada de permetre que el Palau Episcopal fós l'únic edifici on no hi haguessin banderes ni domassos. El dia 6 de desembre, data històrica de l'obertura del Parlament de Catalunya, tampoc volgué abaixar el cap. Dos dies després, en canvi el dia 8, diada de la Concepció, el Palau Episcopal estava ple de domassos, banderes, llasos i cintetes de dalt a baix. I aquesta actitud francament filibustera, de guerriller pueril, culminà a l'interior de la Catedral, en un discurs intolerable que féu el bisbe Irurita, i que fou esnaltat de frases gruixudes, injúries i insults, visques i moris de tota mena, a ciència i paciència de les autoritats de Catalunya i de la República.

Doncs bé: cal pensar que hi ha un ministre de Justícia al Govern d'Espanya i un Conseller de Justícia al Govern de Catalunya. Això vol dir, per tant, que el bisbe de Barcelona ha d'ésser castigat com qualsevol altre ciutadà. Valdria la pena que si ell o els secretaris que el volten no saben tocar de peus a terra, ni veure clarament la realitat, sortís algú que els la fés veure de la manera més legal que fós possible. Fa temps que el Doctor Irurita adopta actituds i profereix paraules molt poc en harmonia amb la responsabilitat més o menys popular del càrrec que ostenta. En el seu meeting de la Catedral, no féu armes del raonament ni de la convicció.

Atacà, simplement, les disposicions de la llei republicana, apellant a paraules gruixudes i a gestos de marmanyera. Hom comprèn molt bé que, en el fons, l'única llaga que cou al bisbe és la reducció que el nou règim ha fet de les atencions de culte i clergat. Com que els fideïls no són tants com hom suposa, i com que els nostres catòlics no han après de l'Església el desinterès cristià envers els béns material, ara el pobre Irurita es troba amb què aquests catòlics, que diuen que ho són tant, no ho són prou per aportar les quantitats necessàries per mantenir els ministres de l'Església, i entre ells el primer ministre Sr. Irurita.

La República no pot ni deu tolerar que l'Església es barregi amb les seves disposicions. Si el bisbe de Barcelona li semblen desencertades les lleis del Govern d'Espanya, no té altre remei que callar, d'igual manera com callen tots els altres ciutadans davant els acords de l'Església que afecten a la seva organització i a les seves propagandes estrictament religioses. Ja és hora que els catòlics catalans i espanyols, aprenguin que, per damunt de tot, hi ha l'Estat. I que un home d'església és, simplement, un ciutadà com qualsevol altre. Per damunt de tots ells hi ha la llei de la República; i sota la llei hi ha tots els ciutadans, encara que siguin catòlics. Convé també que el bisbe de Barcelona, Doctor Irurita, aprengui que la seva missió episcopal ha de limitar-se a intervenir en les coses de l'Església, sense que tingui ni el més mínim dret a barrejar-se en la política general de la República. En cas contrari, ell com qualsevol altre ciutadà, s'exposa a suportar les conseqüències inherents a la seva propaganda. Hi ha una llei de defensa de la República.

—I quina prova pot donar-me per fer-me creure que aquest regenerat del cabell es tan bo?

—El meu dependent. Va acostumar-se a obrir les botelles amb les dents, i ja li ha sortit bigoti.

Les darreres inundacions

—Aquests sí que no es salvaràn pas!

ca. I creiem que és hora de que les autoritats li facin comprendre que aquesta llei també s'ha fet per castigar-lo, encara que sigui un bisbe. Demanem, per tant, que les autoritats catalanes i republicanes retirin immediatament al Doctor Irurita el "placet", deixant-lo sense feina, enviant-lo a Roma, i abandonant-lo al seu propi destí de monàrquic recalitrant. Al seu lloc podria posar-s'hi perfectament l'arquebisbe de Tarragona, Dr. Vidal i Barraquer, que encara que tampoc sigui sant de la nostra devoció, almenys és un bon patriota que ha sofert persecució per Catalunya: si nosaltres haguéssim de resoldre la qüestió del bisbe Dr. Irurita, la resoldriem d'una altra manera molt més enèrgica i senzilla. Li donariem una puntada de peu en un lloc del cos que no es costum de dir en lletres de motillo, l'enviariem a Andalusia d'on va sortir, fumigariem i desinfectariem el Palau Episcopal, expulsant tot el ramat de secretaris que el desaconsellen, i demanariem a l'Ajuntament de Barcelona que s'incautés de l'edifici que avui serveix de Palau Episcopal. Quan tot això fos fet, hi instal·lariem un Grup Escolar. I així, quan passariem per davant d'aquell pati tan bonic, tindriem el gust de veure-hi jugar els infants catalans, que avui no poden anar a estudi per insuficiència d'Escoles. I no ens recordariem mai més del bisbe Irurita ni de què al món fós.

Carles RIUS I GRAU

"El Siglo"

El dia de Nadal al matí un formidable incendi destruí els antics magatzems "El Siglo", desapareixent amb ells una veritable institució ciutadana. Ultra les pèrdues d'immobles i mercaderies, cal lamentar l'estat en què queden el gran nombre d'empleats que hi treballaven "LA CAMPANA DE GRACIA" pren una parte ben intensa en el sentiment de la ciutat i fa vots perquè de les cendres i les runes, superant la catàstrofe, s'aixequi novament l'empresa tan durament castigada. Tots hem de contribuir a alleujar, en el que possible sigui, la dissort que ha ferit Barcelona amb tanta crueltat.

"El Siglo" era una de les cases més populars de Barcelona. Era un tros de la ciutat, era carn i sang de la urbs; més que un establiment de comerç, era una institució popularíssima, un centre que ens enorgullia, que l'"ensenyàvem" amb viva satisfacció.

"El Siglo" va nèixer vuit o deu anys abans de l'Exposició Universal de l'any 1888. Era a les darreries de la desena del setanta que es fundava a la Rambla de Santa Mònica, allí on avui hi ha "La Isleña Marítima", una comseria, la raó social de la qual era "Conde, Puerto y Cia." La casa era fundada pels senyors Eduard Conde i Pau Puerto.

Homes d'empenta, temperaments de bon comerciants i emprenedors, els senyors Conde i Puerto o'obriren camí, arrencaren un bon negoci i aviat pensaren deixar el primer local, com així ho feren.

Per cert que és curiós d'anotar que al lloc on hi havia hagut la camiseria dels Conde i Puerto, un cop desallotjat, s'instal·là una botiga de robes fetes, que hi havia hagut fins aleshores a la Plaça Sant Agustí (carrer de l'Hospital). El propietari d'aquesta botiga era un home regularment lleig. Ell sabia que era tan lleig i no se n'ofenia. Tant no s'ofenia d'ésser lleig i que l'hi tinguessin, que ell mateix s'ho posava al rètol de la botiga. Aquella botiga es deia "El Feo Malagueño"; i mostrava un lema curiós, en aquest termes: "Invencible hasta la muerte—el Feo malagueño". Era, en efecte, un home d'empenta. Però els negocis, al nou establiment de Santa Mònica, no li anà pas de bon tros tan bé com l'havia anat a la Plaça Sant Agustí.

Tornant a la casa dels Conde i Puerto, la primitiva camiseria fou traslladada,

l'any 1881, al lloc on l'hem vist fins ara. De primer llogaren, de les cases que actualment ocupava, la del mig, que era propietat d'En Taltabull. Més tard, eixamplaren la instal·lació mitjançant l'adquisició de la casa del senyor Prats, pel costat d'allí on és instal·lada l'Acadèmia de Ciències. Més tard adquiriren la de l'altra banda, o sigui la del cantó més cap a Betlem. En passar el senyor Prats a "El Siglo" la seva casa, se n'habitava una altra a la Plaça del Bonsuccés, que serví durant anys per a l'Administració Central de Correus. Aquesta casa, també, al cap d'anys, fou adquirida per "El Siglo". Així, de mica en mica, "El Siglo" s'engrandia, fins a ésser els grans magatzems que eren joia de la Rambla.

El nom "El Siglo", el prengueren els seus fundadors, senyors Conde i Puerto, en traslladar-se a aquest cantó de les Rambles. Darrerament la raó social era "Grans Magatzems "El Siglo", S. A."

Aquesta casa representava un sector important de la nostra economia. No era una casa sola, representava un conjunt de forces, un joc de molts milions, un volum d'operacions que comprenia la ciutat i tot Catalunya. En ella tenien vida no sols els mil i tants dependents, sinó un pilad'altres famílies, establiments, tallers, fàbriques, íntimament relacionats i vinculats a la vida d'"El Siglo".

"El Siglo", amb el seu més de mig segle d'existència, havia esdevingut una mena de casa de tots els catalans. Era, al mateix temps, com una atracció ciutadana. Els seus grans cartells anunciadors, pintats en grans plans, en edificis o en muntatges fet a posta, arreu de Catalunya, feien d'"El Siglo" un nom popularíssim, inseparable de la vida barcelonina.

Per tant, l'incendi d'"El Siglo" no representa una pèrdua cenyida a la materialitat d'un negoci, ans el desvetllament de tota una xarxa econòmica i la desaparició—que nòmés serà passatgera—d'un dels establiments més populars i estimats

Productos Alimenticios
de Règim

Casa SORRIBAS

Salmcron, 222 - Llíria, 62
BARCELONA

PERE BADOSA

ORTOPÈDIC

Carrer de Santa Anna, núm. 23, pral. - Telèfon núm. 14581 - BARCELONA

CONSULTA: D'11 a 1 i de 6 a 8
excepte dies festius)

Cap d'any

L'any vell se'n va dintre la fosca
misteriosa del passat;
ha fet la seva ruta tosca
damunt la humanitat.

Ha mort i amb ell no han mort totes les coses
que havien de morir
encara ens resten massa noses
que ens entrebanquen el camí.

Encara ens resta un ròssec de misèria
de vint segles podrits
malmenats per la dèria
del Crist dels envilit.

Es fi d'any. L'any nou tusta la porta
carregat de desitjos i neguits.
A veure si tindrà la ma prou forta
per a trencar la cata als presumits

que encara van tranquils damunt l'albarda
de l'humil que fa d'ase i que va a peu
i que encara té l'ànima covarda
i per esquella, al coll, porta la creu.

Any nou, la teva feina ha d'ésser grossa:
Hi ha cases altes i fosques de dins
que són l'escòria i la nostra brossa
i s'hi amaguen escorpins.

Venta'ls la teva forta ventrellada
i aixafà'ls tot seguit
i esten damunt el món la nova albada
plena de pau i llum de l'infinit.

Mata d'un cop aquests escanya-pobres,
senyors i amos de la ciutat i el camp,
que tenen terres i milions de sobres
mentre n'hi ha que estan morint de fam.

Any nou, esbotza tota la teva fúria
i passa com un vent que s'enporta dolors.
Mentre l'any vell se'n va dins la foscuria
tu omplena el món de noves resplandors.

SALVADOR PERARNAU

REPICS

LA GENT DE LA DICTADURA

A Mora d'Ebre, l'ex-alcalde de la dictadura és avui jutge municipal. Per aquest individu, que es diu Josep Algueró, es veu que els temps no han canviat. Per aquest individu es veu que encara no ha vingut la República; es veu que encara viu en plena dictadura.

I comet tots els atropells i arbitraritats que eren moda en temps de la dictadura, però que ja no ho són en temps de la República.

Això d'insultar, pegar, i fer empresonar la gent, tal com ha fet suara aquest

individu de la dictadura, no és tolerable.

Decididament, cal una bona escombrada.

ELS MONARQUICS DEL LICEU

Cal també pensar en els monàrquics del Liceu, en la xurma monàrquica del Liceu. Xurma a pesar d'anar ben vestida, relativament ben vestida. Per a aquesta pobra gent tampoc no s'ha proclamat la República i s'han entestat en fer les mateixes bestieses del temps de la monarquia.

Gràcies a aquests "senyors" encara no ha pogut inaugurar-se la temporada del Liceu.

No estaria gens malament enviar-los una temporada a Villa Cisneros, on els

selvatges deuen enyorar-se. I tinguen entès que en dir els selvatges no volem dir els indígenes, sinó els monàrquics del 10 d'agost.

BOMBES

A Barcelona tornem a tenir bombes. No creiem que les fabriquin els obrers en vaga per a passar l'estona. Es de cusposar que si tenien diners no els gastarien en bombes sinó en menjar i en vestir.

Això de les bombes estava bé en temps de Rull, però no en temps de la República.

A dimitir senyor Ibañez, cap superior de policia!

CASTIG TERRIBLE

A Garcia de los Reyes n Galo Ponte, homes funestos de la dictadura més imbècil de totes les dictadures, els han condemnat a exili. I a l'un l'envien a Màlaga i a l'altre a Bilbao.

Molta més consideració mereixien els obrers de l'Alt Llobregat, i els enviaren a Bata. Es veu que les consideracions les guardem únicament per a qui no les mereix.

DON MIGUEL

A aquesta mona de l'Unamuno l'han fet acadèmic.

Com presumirà ara per Salamanca!

ECONOMIES

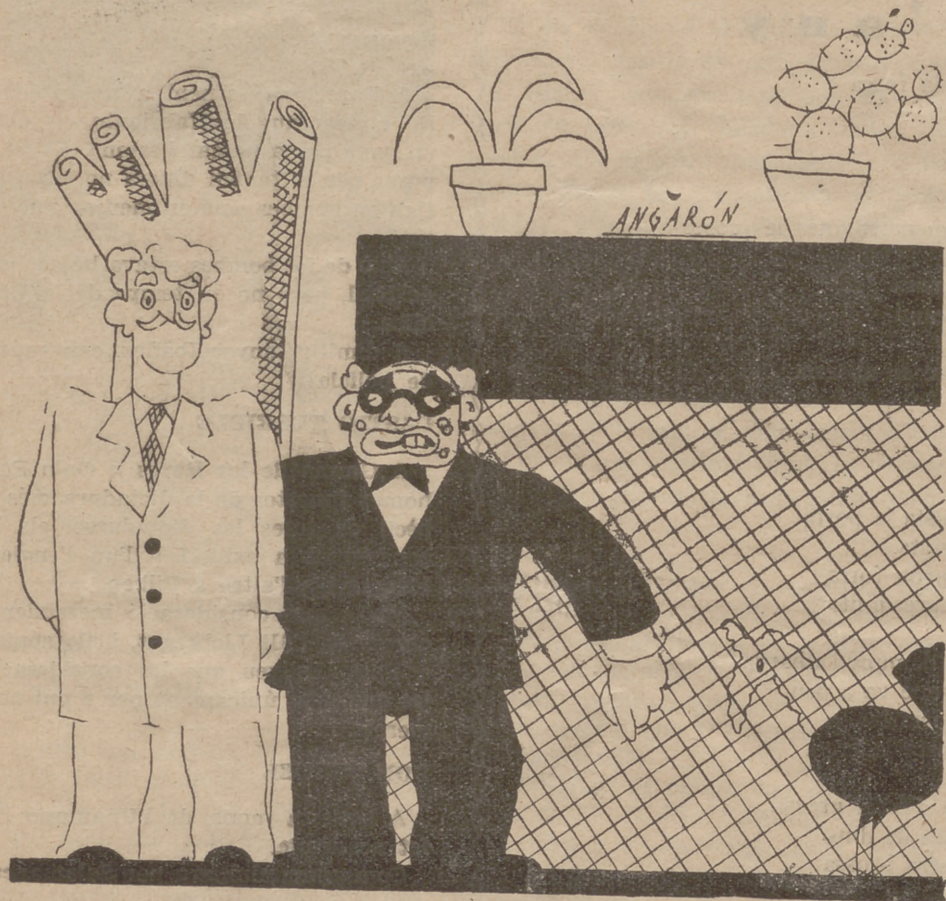
Abans quan el senyor Cambó anava a Madrid s'estatjava al Ritz, l'hotel més car. Ara s'estatja en una casa particular del carrer de Casado del Alisal.

Deu ésser per a fer economies. Les eleccions han costat molts mils duros a la Lliga.

|| Cavernicoles

El somni de les dretes.

—I que té aquest animal que està tan ensopit?
—Que no el coneix? Es el «pavo republicano» d'en Lerroix!

UN MES A LA LLISTA

Sembla que La Cierva, l'odiós cacic de Mula, el de l'assassinat de Ferrer serà

processat.

Si el condemnen, el càstig deurà ésser terrible: tal vegada l'enviïn a passar sis mesos a Màlaga o a Bilbao.

A B C

Ha reaparegut el monàrquic "A B C". No l'enyoràvem pas, val a dir-ho. I això que la literatura monàrquica ens fa riure moltes vegades.

En el número de la seva reparició, dedica un record al presidari Sanjurjo, tal com se fa amb els morts.

Naturalment oblida uns altres morts gloriosos: Fermí Galan i Angel Garcia Hernández.

MES DE CAMBO

No és que volguem dedicar-li un mes. Nosaltres no li dedicariem ni un dia. Senzillament, és que volem seguir parlant de Cambó, el popular ex-ministre del rei lladre.

Ara diu que pensa tornar a Barcelona. Però per nosaltres que no s'amoïni sense ell també passarem.

Imp. "La Campana", Om, 8.—Barcelona

RESTAURANT CASA JOAN

LA CASA MES ACREDITADA

Sopa "Bouillabaisse"
i Paella Valenciana
ESPECIALITATS DE LA CASA

Rbla. Sta. Mònica, 21 i 23
Telèfons 11692 i 15759

Casa de Caritat de Barcelona

SERVEI PUBLIC DE POMPES FUNEBRES

Direcció i Oficines: EDIFICI DE LA CASA DE LA CARITAT, Carrer de Torres Amat, núm. 8; Telèfons 16524, 16525 i 16526.

Subcentrals: Carrer del Clot, núm. 71; Telèfon 50641. Carrer Creu Coberta, núm. 91; Telèfon 73361

Sucursals: Carrer de Sant Andreu, número 221; Telèfon 51051. Plaça del Centre (Sans), núm. 4; Telèfon 33471. Passeig del Triomf, núm. 17; Telèfon núm. 52012. Carrer de Sarrià, núm. 72; Telèfon 73632.

Badalona: Carrer Reial, núm. 110; Telèfon 87 B. Carrer de Fermí Galan (S. Adrià), 26; Telèfon 248.

Hospitalet: Central: Laureà Miró, núm. 60; Telèfon 23 H. Sucursals: Pi i Margall, número 90; Tel. 31226. Progrés (Coll Blanc), núm. 58; Telèfon 31227.

Santa Coloma de Gramanet: Carrer d'Anselm Clavé, número 13.

CIUTADANS

Si voleu vestir amb pocs diners
i ben elegants, aneu a can

BASTIDA

Passeig de Gràcia, 18 - Telèfon 15247

GRAN BASAR DE SASTRERIA I CA-
MISERIA SISTEMA NORD-AMERICÀ
on trobareu amb preus de

LIQUIDACIÓ

100.000 Trajos i Abrics tipos reclam.	des de 20	ptes.
100.000 Trajos i Abrics confeccionats classe superior	des de 40	ptes.
. Trajos i Abrics a mida classe superior	des de 50	ptes.
100.000 Pantalons econòmics	a 5'95	ptes.
100.000 Pantalons fantasia	des de 8	ptes.

**Tenim una Secció ràpida que entrega els encàr-
recs a les quatre hores**

Als nostres aparadors, a mes de seduir-vos els preus, us seduirà
el bon gust.

No teniu necessitat de pagar més car el que no és millor ni més ben fet

Obsequiem als nostres clients amb segells d'Estalvi Popular, de
la Caixa de Pensions per a la Vellesa i Estalvi, i altres diversos pre-
sents, segons l'import de les compres.

NOTA.—Els que de fora de Barcelona vulguin servir-se de la nos-
tra casa poden escriure i adjuntant 0'25 pessetes en segells rebran
figurins, mostres i un sistema especial per aprendre's mides, amb les
instruccions per rebre l'encàrrec abans dels sis dies.

EROTYL

Especific de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y
molt eficaç per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves
manifestacions.

Es el més poixant estimulanti de l'activitat neuro-espino-médulo-genital.
Sinèrgic i homo-estimulasa de les glàndules intersticials. Producte plu-
riglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue,
ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estriçnina, ni fòsfurs, ni cantàrides, ni cap altre medica-
ment excitant

**PRODUCTE MAGNE E INSUSTITUIBLE PER A RECOBRAR
LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS**

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telèfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

LA CAMPANA DE GRACIA

ELS ESTIRA-CORDETES GENIALS

La Lliga al Parlament: —De què ens serveix portar al damunt trenta anys de catalanisme!..